

Листи Д. І. Яворницького до М. К. Сергіїва

Дорогий земляче!

Коли Ви одержете оцього листа мого, то зразу сідайте в потяг і їдьте до Кічкасу; в Кічкасі найдіть мого археолога Сергія Свиридовича Гамченка (колись був генерал, а тепер дуже видатний в цілій Росії археолог) і допомагайте йому в його роботі. Живе він в будинку Генриха Генриховича Мартенса 1-го, коло самого берега Дніпра. Мартенс теж допомагає нам в наших наукових працях і єсть він уповноважений од комісії се б то од мене. А знайти його можна в кооперативній крамниці, де він за керовничого. З Гамченком наш фотограф Едмунд Йосипович Федорович та мій музейний службовець Павло Євменович Магивієвський. Усі мають притулок у того ж таки Мартенса.

Ну, гайда на працю!

Д. Яворницький. 3. III. 1928.

Дорогий Миколо Костянтинович!

Археологічні розкопки для Вас справді важка робота, а збирання археологічного, етнографічного та лексичного матеріалів — це неважка для Вас робота. Той лексичний матеріал, який Ви прислали мені в останньому Вашому листу, пречудесний. Це дуже гарний і розумно Вами освітлений матеріал. Я з великою жагою накинувся на нього і зразу ж завів його у свій Словник. Дуже прошу Вас і надалі так само працювати та не забувати мене Вашими листами. Офіційний документ, про який Ви мені писали, я Вам надсилаю, а поки що, од щирого серця бажаю Вам здоровля і повного благополучія у всіх Ваших справах.

З правдивою та щирою до Вас пошаною.

Д. Яворницький 12. VI. 1928.

В якому б вигляді не були Ваші лексичні записи, Ви їх, дорогий мій Миколо Кост-чу, надішліть мені їх цілком, і я сам розберу їх, а себе не дуже утруджайте. Тепер я лекцій ніде не викладаю, до музею не хожу, то як раз мені й розібрати Ваші записи.

Д. Яворницький 29. I. 1934.

Що це Ви, любий та дорогий синку, нічого не пишете? Чи Ви, чи здорові, чи знов взялись за вчителювання, чи пробуєте на спокою? Одгукнітьця живим та радісним словом. Про себе скажу Вам, що мені трапилась несподівано така біда: дав я одному колишньому моему співробітнику по музеєві, Вас. Олекс. Грекову 200 листків слов мойого Словника списати з них копію, а він той В. О. Греков узяв та нагло й умер, а після нього в його кімнату взяв та й вдерся якийсь воевничий і всі бу[маги] небіжчика й спалив, а між тими бумажками згинули двісті слів мого словника на букв[у] "б". Так оце я дуже прошу Вас розшукати в себе Ваші чорновники, як що вони у Вас збереглись, виписати з них слова на букву "б" і надіслати їх мені. Будь ласка, не одмовтесь це зробити, за що вас вельми подя[ку]ю.

А поки що кріпко цілую Вас, а Вашій мамуні низенько уклоняюсь.

Д. Яворницький 15. X. 1934.

Любий і дорогий синку!

Я цілу вічність не маю ні від Вас, ні від Вашої матусі ніякої звістки. Чи Ви живі, чи Ви здорові, чи Ви уже знову учителюєте, чи все ж таки на покої — я не знаю про те нічого. Сам я за послідні часи двічі хворав; одного разу мене так обікрали, що мені ні з чим буде виїхати і до Києва, на академічну сесію. Утішаю себе тим, що до Києва я зараз не поїду, бо ось — скоро — недовго настане й зима, а взімку я ні за які гроші не виїду з дому. Поїду тільки на провесні. Роботи у мене зараз велика сила, і я од неї знемогаю.

Напишіть же, голубчику, як там Вам та Вашій матусі живеться. Чи маєте Ви надію, що проживете безбідно всю зиму до весни.

Гаряче вітаю Вас і Вашу матусю.

Ваш Д. Яворницький. 27. X. 1935.

Любий і дорогий синку!

Я дуже радію тому, що Вам покращало і що Ви почали веселіше дивитись на мир Божий. Бережіть себе, щоб і далі Вам було так же хороше, як зараз. Сам я дуже тяжко хво-

рав на шунок; зараз наче б то краще стало. Зате слабію на ноги і через те не здолаю навіть виїхати до Києва на академічну сесію. Моїй Серафимі Дмитровні ще гірше, ніж мені: вона з великою труднощію може вийти з дому і доступити до Потьомкиного палацу, де приймає лічіння. Без своєї сестри не може зробити і кроку. Про Кавказ, або Крим, щоб туди виїхати, не можна й думати. Отаке тепер наше життя. Старість — не радість! Кілька часу я не міг нічого робити, а тільки читав чужі роботи. Коли у Вас є які записи, пришліть, за що дуже Вам, дуже подякую.

Кріпко цілую Вас і Вашу прехорошу маму.
Ваш Д. Яворницький. 1938.

Дорогий мій синашу!

От тобі й столиця, от тобі й столичні лікарі! Не лікарі, а коновали! Хворий благає: "Пустіть мене, люди добрі, на світ жити", а вони йому: "Ніт, підожди; — ми на тобі провіремо нашу методу лікарювання"... я собі являю — скільки вони завдали Вам мучення своїм лікарюванням! Ну слави Господеві, що Ви хоч живий та теплий вірвались від них.

Живіть тепер вільно у своїй хаті, дивіться на ясне сонечко та дихайте вільним повітрям, благо, що тепер не зима а Боже лігечко. Напишіть мені, як Ви тепер живете, чи є у Вас "насушний", щоб живити своє убоге тіло. Я всім серцем і душею з Вами. Матусю щиро вітаю, а Вас заочно гаряче цілую.

Д. Яворницький. 12. V. 1939.

Посилаю Вам, дорогий синашу, 50 карб. на Ваші нужди. Коли одержете, то напишіть мені так: "Вашу книгу одержав, за що дуже дякую". Про гроші не пишіть. 24 сього місяця їду до Києва на академічну сесію, де пробу з тиждень.

Кріпко цілую Вас, а маму щиро вітаю.
Д. Я. 17. VI. 1939.

Із Києва я повернувся 1-го сього місяця, думав найду у себе листа од Вас, от же такого листа не найшов і через те не знаю, чи Ви одержали те, що я надіслав Вам перед виїздом до Києва. Прошу сповістити.

Д. Яворницький. 12. VII. 1939.

Матеріали з рукописної збірки Д. І. Яворницького "Український простолюд в його творчості"

З чого вийшли гори, могили та долини на Землі

Плив якось-то Господь в ковчезі по воді, а лукавий виліз із води та й дивитця. Господь і питає його: "Що ти таке?" Лукавий одповідає: "Я лукавий". — "Ну, будь же мені за товариша", — каже Господь. "Добре, буду". — "Ну, скажи мені, що там єсть під водою", — питає Господь. "Та що ж? Земля". — "Достань же мені тієї землі." Лукавий спустився під воду, достав Богові землі і собі набив рот землею та й думає: подивлюся, що Бог буде робити з тією землею, то й собі те ж зроблю. Господь узяв землю і почав її сіяти по воді. І стала земля рости. Почала рости і та земля, що лукавий набрав собі її в рот. Ніяк не може удержати її в себе та й кричить до Бога: "Ой не сила моя! Земля лізе із рота". — "Рви її та кидай геть!" — каже Господь. Лукавий і

почав рвати землю та кидати її геть. І ото з тієї землі вийшли гори, могили, долини. "Ну, тепер, — каже Господь, — йди на небо, а як зійдеш на небо, то обмий руки і тріпни ними і до тебе з'являтьця товарищи". Лукавий так і зробив: обмив руки, тріпнув ними, і до нього з'явилась ціла сила лукавих. (Не кінчено).

Воскресінка, Катеринославської г.,
Олександрівського п., В. Ф. Котляревський.

Ф. 8 - кол. 2, од. зб. 3, арк. 1 зв.-2.

Як Бог сотворив всесвіт

З початку не було ні неба, ні землі, а була тільки тьма та вода, змішана з землею, як та кваша, а Бог літав святим духом над водою, яка шуміла піною. От Бог одного разу дхнув на ту піну та й сказав: "Да буде янгол!"